

ELŐSZÓ

Régi adósságot törlesztünk e folyóiratszám közreadásával: egyrészt az Eszterházy Károly Katolikus Egyetemen és elődintézményeiben több évtizede zajló nőtörténeti, női irodalmi kutatások közös platformon való bemutatása, másrészt az itt és az ország más egyetemein dolgozó kutatók közös asztalhoz ülése és párbeszéde teremtett termékeny közeget egymás munkáinak megismerésére és az együttgondolkodásra. Női történetek és női olvasatok megírására vállalkoztunk, megmutatva számos különböző arcot, hangot, utat, megszólalási és ábrázolási lehetőséget, hangsúlyozva a sokszínűséget és a sokféle szerep lehetőségét, melyet a kortárs irodalom-, történelem- és társadalomkritikák, pszichológiai módszerek különböző irányokból alátámasztanak.

A közös munka előmozdítására 2022. május 17-ére Nőtörténeti workshopot hívott össze a Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet Irodalomtudományi Tanszéke, ahol tizennégy előadást hallgathattunk meg az egyetem öt különböző intézetének és két másik egyetem (a PTE és a ME) oktatóitól, egri közintézményi kutatótól, végzős tanárszakos hallgatótól az irodalomtudomány, a neveléstudomány, a történelemtudomány, a képzőművészet és a médiatudomány irányából közelítve meg a női ábrázolás, megszólalás, nevelés, nőtörténeti kutatás lehetőségeit. Az előadókon kívül népes közönség követte végig az előadásokat, majd a kerekasztal-beszélgetés során a résztvevő oktató- és kutatókollégákkal deklaráltuk a Nőtörténeti kutatócsoport megalakulását – mely kutatócsoport első közös produktumát tarthatja most kezében az olvasó.

A női írást, a nőoktatást, a nők ábrázolását történetekként interpretálva különböző, egymással párbeszédet folytató narratívák kibontakozását mutatja be a Hős/nő/történetek, s a cím első tagjaként megjelenő *hős* tag nem csupán a történetek hősnőnek nevezhető főszereplőjének képét kívánja implikálni, hanem – mind diakrón, mind szinkrón olvasatban – a nők különböző szerepeinek hősiességét is. Hősöket látunk akkor, amikor a 18. század végén, a 20. század elején a nő írni kezd, saját (emberi) jogainak megfogalmazását tartja célnak, vagy amikor jó egy évszázaddal később Magyarországon írói hivatást választ. E kérdéskört lapunk első három tanulmánya, Antal Éva, Szuromi Rita és Szűts-Novák Rita írása tematizálja. A klasszikusnak tekinthető, irodalmi alkotásokban tetten érhető hősnői szerep elemzésére vállalkozik a második fejezet hat tanulmányában Gyuris Norbert, Körömi Gabriella, Zsamba Renáta, Kusper Judit, Kispál Dániel és Demeter Zsuzsa. Tanulmányaikban az AI vagy éppen a muszlim hit, a krimi mint műfaji keret, az önéletrajzi Másik, majd az önértelmező motívumok kérdéskörére építve keresik a választ a nőábrázolás, a női hang, a nő önábrázolásának kérdésére. Lapszámunk harmadik fejezetében a nőtörténetírás hagyományát mutatja be Hell Judit, Tengely Adrienn és Farkas Anett a hazai és nemzetközi hullámokat, valamint egy speciális nőmozgalom, a kongregáció hagyományrendszerét áttekintve.

A Hős/nő/történetek egyszerre szólítják meg a hagyományt és nyitnak utat az eljövendő történetek irányába, hogy saját történeteinket megértve újakat, mindig jobbakat hozzassunk létre és írassunk meg, inspirálódjunk erős nők és többféle archetipikus minták példáján, megtalálva azt a hangot, arcot, szerepet, ami segítséget nyújt nem csak a nőknek, hanem mindenkinek, aki a nőket egy kicsit közelebből, talán relevánsabb értelmezési stratégiák alapján szeretné megérteni.

Végezetül engedtessek meg, hogy a folyóiratunkban található megértendő női szerepek és női példaképek mellé besoroljuk a közelmúltban elhunyt kedves kollégánk, Virág Irén nevét is. Irén neveléstudóként, oktatóként, kollégaként és emberként valódi inspiráló példa volt kollégái és tanítványai számára, elkötelezett képviselője – nemcsak elméleti kutatásaiban, hanem gyakorlatban is – a nőnevelésnek, a nők önmegértésének. Kutatásai és írásai velünk maradnak, ahogyan emléke is tovább él mindannyiunkban.

a Szerkesztők